
Je naší odpovědností posilovat charakter výzkumné univerzity

Je naší odpovědností posilovat charakter výzkumné univerzity

Vážený pane rektore, dnes jste byl jmenován prezidentem ČR do funkce rektora UK na nadcházející 4 roky. V jistém smyslu se opět jako před čtyřmi lety nacházíte na začátku dlouhé cesty, ovšem oproti prvnímu jmenování máte jistou nevýhodu - sto dnů hájení se v druhém funkčním období většinou neposkytuje. V nedělním pořadu **Partie** televize **PRIMA** představitel **KDU-ČSL** **Cyriil Svoboda** sdělil, že by chtěl do konce volebního období prosadit rozdělení vysokých škol do dvou kategorií - na vysoké školy vědeckovýzkumné a na ostatní vysoké školy. Váš volební program, se kterým jste předstupoval před akademický senát, zahrnoval ambiciózní cíl dosáhnout přijetí UK do LERU. Můžete nám sdělit, jaké změny připravujete, aby se UK výrazně zlepšila v oblasti vědy, a to i přes citelné omezování financování ze strany státu.

Mají-li debaty o reformách vysokých škol v posledních letech jasné pozitivum, pak je to shoda na tom, že mechanismy financování a další aspekty fungování vysokých škol by měly více odrážet zjevnou realitu, že různé školy dělají různé věci různě dobře. V tomto smyslu směřuje aktivita pana Svobody správným směrem. Nicméně při pečlivé odborné práci na přípravě našich materiálů o reformách vysokých škol jsme velmi rychle zjistili, že praktické provedení diverzifikace vysokých škol vůbec není jednoduché a má celou řadu souvislostí a konotací. Je tu rozhodně třeba se vyvarovat nějakých „hurá akcí“.

UK je – zejména v kontextu ČR – přímo prototypem výzkumné univerzity. Je myslím naší odpovědností tento charakter posilovat. Bude nutné se starat, aby tomu veřejné financování odpovídalo. Jednání o způsobech financování terciárního školství probíhají kontinuálně. Např. pro nadcházející rok se na reprezentativní komisi Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) domluvilo zavedení nového parametru pro rozdělování výukových peněz. Ukazatel zohledňuje vědecký výkon a mezinárodní význam dané instituce a předpokládáme, že váha tohoto parametru se bude postupně zvyšovat. V současné době se na rozdělení „výukových“ peněz mezi vysoké školy podílí z necelých 15 procent. Rozhodně vítám zavedení tohoto parametru a myslím, že je dobrým příkladem toho, že i bez radikálních reforem lze trpělivou prací, promyšlenými argumenty a postupnými kroky dosahovat žádoucích změn. V současné době jsou rozpracovány v některých částech financování i prvky kontraktového financování, které by měly mít dlouhodobější efekt, ovšem i zde bude nutné odvést mravenčí práci.

V následujících letech se vzhledem k demografickým změnám očekává pokles počtu studentů, kteří se budou hlásit na vysoké školy. Podle odborníků by přitom mělo pro ČR stačit asi deset, jedenáct univerzit. V současné době působí v ČR 27 veřejnoprávních a nemalý počet soukromých univerzit. Úbytek počtu studentů v následujících letech není např. reflektován v Bílé knize, má ale UK vizi, jaký typ studentů se chce v budoucím boji o uchazeče oslovovat a co jim může a chce UK poskytnout oproti ostatní vysokým školám jako bonus?

Univerzita Karlova má v současné době přes 50 000 studentů, a porovnáme-li tento údaj s ostatními evropskými univerzitami, patří mezi největší. Nejúspěšnější univerzity mívají spíše do 30 tisíc studentů (i když vztah mezi počtem studentů a úspěšností univerzity vůbec nemusí být kauzální). Jsem si vědom, že na UK je řada oborů, o které je velký zájem, a kolegové musí vzhledem k výukové zátěži složitě hledat prostor pro vědu, ale všichni cítíme zodpovědnost poskytnout kvalitní vzdělání nadaným a motivovaným. Celkově ale bude studentů vzhledem k demografickému poklesu ubývat. Proto by bylo dobře hledat takové cesty financování, které by umožnily se zaměřit především na nadané a motivované studenty, a méně hledět na jejich počet. V rámci reprezentativní komise MŠMT již existují návrhy financování umožňující postupné „štitlení“ jednotlivých vysokých škol.

Pro UK je samozřejmě důležité oslovit kvalitní studenty a v současné době myslím přednostně oslovujeme typ studentů, které vědění baví, zajímá, atrahuje. Naši studenti se umí realizovat v tom, že věci poznávají, chápají a dávají si je do souvislostí. Pokud tedy bude UK vědecky silnou institucí, bude i nadále magnetem pro studenty, které potřebujeme. Na druhou stranu si myslím, že by středoškoláci měli poměrně brzy získat jasnou představu, co je možné od studia na univerzitě očekávat, a jsem rád, že některé fakulty jim to již umožňují přípravou různých kurzů a odborně zaměřených soustředění.

Důležitá je ale samozřejmě i celková kvalita studijní zkušenosti, ke které kromě odbornosti vyučujících a vědeckého prostředí rozhodně patří kvalita prostor, koleje, stipendia... I zde nás čeká spousta práce – jak pokračování a prohloubení dosavadních aktivit, tak příprava nových.

P.K.